

Protokoll 1/2020

fört vid Kommunstyrelsens råd för Agenda 2030s
sammanträde tisdagen den 28 januari 2020 kl. 16:00-17:30,
Drättselnämndens sessionssal, Stadshuset

Ledamöter	Gustav Fridolin (MP) Ordförande Gunnar Caperius (C) Ulrika Hoff (KD) Emilia Bjuggren (S) Sissela Nordling Blanco (FI) Ahmed Abdirahman (OPOL) Maud Eduards (OPOL) Helena Klintström (OPOL) Marika Markovits (OPOL) Anders Tranberg (OPOL) Gertrud Åström (OPOL)
Övriga närvarande	Veronica Wolgast Tjänsteman Björn Hugosson Tjänsteman Ebba Agerman Tjänsteman Heidi Englund Tjänsteman Lina Sjölin Tjänsteman Elisabet Bremberg Tjänsteman Helen Slättman Tjänsteman
Justerare	Gustav Fridolin, Emilia Bjuggren
Datum för justering	2020-02-04
Paragraf	§§1-6
Sekreterare	Ylva Hellgren

§ 1**Mötet öppnas**

Ordföranden Gustav Fridolin öppnade mötet.

§ 2

Justering

Justering av protokoll sker den 4 februari 2020 av ordföranden Gustav Fridolin och Emilia Bjuggren (S).

§ 3**Hållbarhetsrapport – upplägg av modell för uppföljning av Agenda 2030-arbetet och Vision 2040**

Kommunfullmäktige ska i början av 2020 ta beslut om *Vision 2040 – Möjligheternas Stockholm*. I samband med detta föreslås kommunstyrelsen få i uppdrag att utarbeta ett förslag till en hållbarhetsrapport för att följa genomförandet av visionen. I den kommande hållbarhetsrapporten föreslås nuläge och bakomliggande utveckling och trender beskrivas för Agenda 2030:s 17 globala mål för en hållbar utveckling.

Förslag till disposition och en tänkt arbetsprocess för framtagandet av en ny hållbarhetsrapport presenterades av Helen Slättman och Elisabet Bremberg från stadsledningskontoret.

Gertrud Åström (OPOL) höll därefter ett anförande om hållbarhetsrapporten och gav sina personliga synpunkter och reflektioner av innehållet (redovisas under *särskilda yttranden*).

Rådet diskuterade därefter hållbarhetsrapporten utifrån följande frågeställningar:

1. Uppföljningens omfattning och utformning, ska den fördjupas inom vissa utvalda områden eller ge en översiktlig bild av alla mål?
2. Hur kan vi fånga kvalitativa aspekter i uppföljningen?
3. Hur kan rapporten visa på möjliga synergier och har rådets medlemmar erfarenheter och goda exempel?

Beslut

Rådet lämnar följande svar på frågeställningarna:

Rådet vill inledningsvis understryka vikten av att en redovisning av stadens arbete för att bli ledande i förverkligandet av Agenda 2030 är ärlig och uppriktig. Det är av yttersta vikt för tilliten att medborgare känner igen sig i stadens beskrivning av tillståndet. Ett erkännande av en negativ utveckling eller att staden inte ännu når ett mål är inget underbetyg till de som arbetar i verksamheten, utan kan tvärtom stödja arbetet långsiktigt.

Rådets svar på fråga 1: *Uppföljningens omfattning och utformning, ska den fördjupas inom vissa utvalda områden eller ge en översiktlig bild av alla mål?*

Rådet ser gärna en översiktlig redovisning av arbetet inom alla agendans mål, om detta kan göras utan att det omöjliggör en djupare redovisning inom några för staden särskilt relevanta mål.

Rådet vill understryka att mål 5 om jämställdhet inte bara kan mainstreamas, utan innehåller specifika delmål så som sexuella och reproduktiva rättigheter och frihet från våld.

Det är viktigt att en redovisning inte är helt låst vid den statistik som finns inom Kolada, när annan data är relevant för att visa på utveckling eller tillstånd inom specifika mål.

När så är möjligt och lämpligt bör en redovisning innehålla skillnader mellan och inom grupper av invånare, såväl som mellan och inom stadsdelar. Detta är särskilt relevant för målen 4 om utbildning och 10 om ekonomi. Inom dessa mål ser rådet särskilt gärna en djupare redovisning av utvecklingen och skillnaderna mellan invånare i staden.

Rådets svar på fråga 2: *Hur kan vi fånga kvalitativa aspekter i uppföljningen?*

Redovisningen bör hålla sig till det där en sammanställning av befintlig data kan skapa ett mervärde i förhållande till de redovisningar som redan finns. Det är uppenbart att en del svårsmätbara mål är minst lika viktiga för att redovisa stadens utveckling, som de lätt mätbara.

Ett sätt att skapa det fokus på utvecklingskraft och förändring som rådet vill se är ett hålla en del av redovisningen till ansatser som i sig kan verka förändringsdrivande. Sådana ansatser kan vara ansvarsfulla investeringar, etik eller lika möjligheter för olika grupper.

För att redovisningen ska driva utveckling kan det vara klokt att redovisa ett antal initiativ som har gett goda resultat i förhållande till målen i Agenda 2030, såväl som initiativ som gett svaga eller negativa resultat.

Rådets svar på fråga 3: *Hur kan rapporten visa på möjliga synergier och har rådets medlemmar erfarenheter och exempel av uppföljning av Agenda 2030, ifrån Sverige eller globalt, som staden kan ta tillvara?*

Rådet vill att redovisningen ska innehålla en analys av diskrepansen mellan Vision 2040 (och andra för staden styrande dokument) och Agenda 2030. Vi vill här peka på rådets tidigare avlämnade remissvar där vi bland annat understrukt att Agenda 2030 är mer heltäckande än stadens vision (remissvar på Vision 2040) och vikten av att ambitionerna i miljöprogrammet och klimathandlingsplanen blir styrande för andra styrdokument (remissvar på dessa två dokument).

Rådet kan också i sammanhanget peka på att flera av delmålen till Agenda 2030 ger svar på mer sammanvägda frågeställningar än de 17 huvudmålen var för sig.

Rådet skulle gärna se att stadens utvärdering landar i en sammanvägd analys som drar slutsatser om vilket arbete som

utifrån utvärderingen är viktigast att ta vidare för att staden ska bli ledande i förverkligandet av Agenda 2030.

För det arbetet, och helheten, välkomnar rådet att SLK aviserar återkomma till rådet för en ny avstämning längre fram i utvärderingsarbetet. Rådet skulle då välkomna en överblick kring vilken statistik som finns tillgänglig, och inom vilka områden nödvändig statistik saknas.

Särskilda yttranden

Gertrud Åström (OPOL) har inkommit med ett särskilt yttrande:

Stockholms stad ska till juni 2020 ta fram en modell för en Hållbarhetsrapport för att staden internt och i internationell jämförelse, samt vi medborgare, ska kunna följa utvecklingen och genomförandet av Vision 2040, och på vägen dit, fram till 2030, förhålla sig till målen i Agenda 2030.

Modellen och platsen för förverkligandet

Redovisningen av Hållbarhetsrapporten kopplas till Årsredovisningen. Framtagningen av Hållbarhetsrapporten ska bygga på befintliga uppgifter, nyckeltal, indikatorer, resultat och effekter, ur stadens samlade ordinarie verksamheter. Den sympatiska tanken verkar vara att det ur ordinarie system och verksamheter ska gå att extrahera data som ger mer, som går utöver, det som ordinarie arbete och redovisningar i sig ger, och att de samband och slutsatser som då framträder ska styra upp utvecklingen i riktning mot hållbarhet såsom det uttrycks i Agenda 2030 mål och Vision 2040. Hållbarhetsrapportens slutsatser får man förmoda ska föras över i nya budgetar, verksamhetsplaner och aktiviteter, d.v.s. gå från att vara en särskild rapport till att bli del av den konkreta styrningen mot hållbarhet. Det centrala ordet för hela Hållbarhetsrapporten måste vara **verksamhetsutveckling**, därför att alla mål ska nås i ordinarie processer.

- I Stockholm finns det många bra, tidigare, beslut kring stadens utveckling, stadsbyggnad, grönsplaner, boendekvalitet, offentliga rums utformning och funktioner, liksom social sammanhållning, aktiv demokrati, jämställdhet m.m. att ta avstamp från.

- Kommer Hållbarhetsrapporten vara hållbar? Det finns skillnader mellan Hållbarhetsrapporten från 2016 och de aktuella direktiven. Målen i Agenda 2030 fanns inte med 2016 men är det nu och inriktningsmålen har delvis ändrats. En rekommendation kan vara att de frågor som undersöks i Hållbarhetsrapporten ska vara så relevanta att de kan konstanthållas över tid och svaren så kompetenta att de visar samband som kan åtgärdas i ordinarie verksamhetsutveckling utifrån målsättningen att alla mål i Agenda 2030 ska nås där. För att få en grov bild av var frågorna hanteras

strukturellt kan kvoten av antal/andel ärenden och beslut på olika områden som har ett explicit hållbarhetsunderlag presenteras.

- När det står klart var något sker, och inte sker, kan **strategiska övertväganden** göras av var förstärkta insatser ska sättas in utifrån de målsättningar som finns. Hållbarhetsrapporten ska enligt direktiven ge underlag för strategiska insatser. Sådana måste alltid kunna svara på frågan var det ska ske, var är point of gravity, och vilka synergier, effekter, på helheten som kan förväntas. Kanske kan modellen innehålla olika case som visar på sambanden?

- Farhåga: Risker finns alltid att det inte blir utveckling, utan på sikt avveckling av det som var själva meningen, och vägen går genom inveckling (planer, indikatorer, utvärderingar, nyckeltal, taxonomier, m.m. utan slut). All kraft går åt till att upprätthålla ett komplicerat system och det som verkligen är styrande undrar sig uppmärksamhet.

- Möjlighet: Diskrepansen mellan Vision 2040 och de fastlagda inriktningsmålen i förhållande till målen i Agenda 2030 måste beskrivas för att ordinarie verksamhet ska kunna leverera måluppfyllelse, vilket vi tidigare pratat om i rådet. Vi har exempelvis konstaterat att Agenda 2030 täcker en större helhet än de sju inriktningsmålen, att miljöprogram och klimathandlingsplan borde synkroniseras, att civila samhällets betydelse och roll behöver utvecklas. Diskrepansen är en möjlighet eftersom den synliggör var insatser kan identifieras. Om diskrepansen inte synliggörs finns risk att verksamheter frestas till eufemistiska beskrivningar, green washing, social washing, relativisering av värden o.dyl. som döljer just det som skulle kunna leda till utveckling. I klartext, det som lovats levereras inte i verkligheten även om det kan synas så i en rapport exempelvis genom att använda medelvärden eller genom att välja att presentera en skillnad som inte förklarar nånting. Rapporten måste vara ärlig, förhålla sig till verkligheten. Annars väntar politikerförakt och misstro för demokratins förmåga att leverera. En Hållbarhetsrapport kan förhoppningsvis påskynda en politisk utveckling i paritet med den som sker såväl i forskning som i företag. Min uppfattning är att den politiska utvecklingen inte motsvarar den snabba omställning och innovativa kraft som finns inom andra samhällssektorer.

- Vad menas med hållbarhet? Definiera och reservera begreppet "hållbarhetsmått" för när ekologiska, sociala och ekonomiska aspekter sammanvägs. Inte var och en för sig. Jag har noterat begreppsliga **förskjutningar**, exempelvis att investerare talar om ESG (environment, social, governance) eller i stadens Hållbarhetsrapport 2016 "socialt, ekologiskt, ekonomiskt och demokratiskt perspektiv" eller mer generellt att engelskans "social"

i praktiken på svenska hamnar i socialtjänsten och ses som en effekt istället för en drivkraft.

- För Hållbarhetsrapporten måste ansatser väljas som öppnar för komplexa samband vilket är just precis vad hållbarhet kräver, exempelvis begrepp som, ansvarsfulla investeringar, generationsmedvetenhet, minskade klyftor, aktiv demokrati, jämställdhet, försiktighetsprincip, cité (vanemönster, livet i staden, mänskliga gemenskaper) versus ville (gator, kvarter, hus) som grund för etik för byggande och boende.

- Det är människors vilja och förmåga, politiken, både som partipolitik och politik i vidare bemärkelse, som är avgörande. Ekologin verkar inte sätta gränserna förrän det är väl sent. Ekonomin som sådan kraschar och levererar inte. Effekter av att naturen inte säger ifrån på skarpen lite tidigare och av att ekonomin bommar verkar vara större klyftor, bristande igenkänning i varandras verkligheter, minskad tillhörighet, en hotad biologisk mångfald, sviktande ekosystemtjänster utan vilka vi inte existerar och som är lika viktiga för klimatet som fossila bränslets förbränning. Klyftor kan som vi vet exploateras, vilket leder till ännu större problem.

- Skeva maktförhållanden har kumulativa effekter som inte är socialt, inte ekonomiskt och inte ekologiskt optimala. De skapar problem. Långtidsutredningen 2019 (SOU 2019:65) fokuserar på ökade inkomstklyftor som problem. Det som står där har relevans för mål 1, 2, 3, 4, 5, 8, 9, 10, 11, 12, 16, och i tangentens riktning, de för klimat och miljö helt avgörande målen 13, 14 och 15. Denna måluppräknings kan översättas till samband som, exempelvis, att de som har mer pengar har större klimatpåverkan och har makt över sådant som investeringar, produktion, konsumtion mm, män är värre än kvinnor, gamla kvinnor som är fattiga är bäst, integration som inte levererar spår på problemen, skillnader i hälsa och utbildning accelererar osv. Var är den strategiska punkten?

- Grönytefaktor är den yta som är vegeterande och kan ta emot vatten i förhållande till hårdgjord yta på en viss areal. (Berlin -91, Malmö 2001). Denna har effekt på en rad mål (3, 5, 6, 8, 11, 13, 15). Exempel på resonemang: ytor med tillräcklig grönytefaktor sänker vid hög värme temperaturen med 10-15 grader, luftfuktigheten blir högre eftersom fotosyntesen vid mörker så att säga går baklänges och träden och annan växtlighet då avger fukt. De vegeterande ytorna mildrar buller, de klarar skyfall, skapar mikroklimat, habitat för pollinatörer och andra djur, högre artrikedom. Torra och heta miljöer är farliga för gamla, sjuka och barn, och inte trevliga för någon. Stockholm har historiskt haft fantastiska grönpåsar. Tummas det på detta, ställs förtätning mot grönytefaktor? Har det planterats lika många träd som det har

flyttat in människor de senaste tio åren? Eller har, trots fantastiska planer, grönytefaktor minskat? Finns svalka i trädkuggan vid äldreboenden, förskolor, skolor? Vilka är hälsoeffekterna?

- Kan vi medborgare i civila samhället vara en aktiv del av utvecklingen, eller ska vi bara följa den? Medborgare i civila samhället kan binda ihop olika delar, sammantaget ge information och underlag för verksamhetsutveckling utifrån olika målområden för i slutändan är det vi som ska ställa om våra livsval. Vilka insatser, vilka medel ska riktas till det civila samhället för att vi ska kunna påverka ordinarie processer? Resonemang kan börja med 5, 10, 11, 12, 14, 15, 17.

- Näringslivet efterfrågar tydligare upphandling, sådant som gröna obligationer, stabila villkor och spelregler vilka sätts av politiken. Startmålen är 8, 9 som sedan påverkar alla mål som berörs av det kvalitativa innehållet.

- Jämställdhet är mitt specialområde som jag alltmer förstår som helt avgörande för hållbarhet, så här tar jag ut svängarna lite. Målinriktade och samordnade insatser, formade efter en helhetssyn är jämställdhetspolitikens inriktning. Andra områden kan lära av detta. Helhetssyn kräver transformerande mål, problemformulering, strategiska beslut utifrån samband som kan antas och tydlighet i vad som styr mot målet. Förändringsarbete är alltid normativt. Demokrati och universella mänskliga rättigheter för kvinnor och för män är ett fundament för den faktiska friheten från förtryck och den största möjligheten för ett gott samhälle. Därifrån kan arbetet utgå för att tillfredsställa de egna behoven, utan att undandra möjligheten från andra. Ett samhälle som måste använda kraft till att förtrycka är aldrig hållbart. I jämställdheten grundläggs respekten för det egnas slut och den andras början men också till den tredje. Vi vet att det komplexa återfödandet av mänskligheten formar hela samhällen genom politiskt stiftade lagar, reformer och pengafördelning, liksom genom religioner, traditioner och kulturer. Patriarkala samhällen är inte bara orättfärdiga utan också ineffektiva och oförmögna att skapa hållbara och goda livsvillkor. Att leva i ojämställdhet är att leva i kris.

Vi lever i Antroposen, människans tid, det är vi som dominerar jorden. Det är vi som ska fatta beslut som ger oss en hållbar utveckling och som gör det möjligt att leva som en rättfärdig människa. Värna människan så värnar vi naturen.

§ 4**Information om Voluntary Local Review**

Björn Hugosson, stadsledningskontoret, gav kort information om initiativet Voluntary Local Review som staden anslöt sig till under hösten 2019. Initiativet kommer från staden New York och syftar till att skapa förutsättningar för kunskapsutbyte med andra städer gällande hållbarhetsarbete.

§ 5**Plan för kommande möten**

Ordföranden Gustav Fridolin presenterade en plan för kommande sammanträden, med förslag på ämnen att fokusera på under vårens sammanträden:

- Hemlöshetsprogrammet, remiss
- Motion om att Stockholms stad ska ansluta sig till det globala FN-initiativet The Shift med diarienummer KS 2019/1462, svar 13 mars 2020.
- Jämställdhetsarbete t ex revidering av styrdokument om våld i nära relationer
- Hållbara städer. Hur staden arbetar med social hållbarhet i stadsutvecklingsprocessen. Mål 11-ansvariga föredragande.
- Eventuellt: Hur skola och socialtjänst samverkar.
- Hållbarhetsrapporten
- Återkoppling på tidigare behandlade styrdokument

Förslag på datum för höstens sammanträden presenterades också:

- 25 augusti
- 29 september
- 5 november
- 24 november

Beslut

Rådet enades om planen och datum för höstens sammanträden fastställdes.

§ 6

Övriga frågor

Ordföranden informerade om ett inplanerat möte med Funktionsrådet i Stockholms stad.

Ordföranden informerade om rådets nuvarande mandatperiod och gav förslaget att mandatperioden förlängs i och med nästa val så att rådets mandatperiod sträcker sig till och med 2020-12-31.

Nästa sammanträde är den 10 mars 2020 kl. 16.00, Glasbrukets lokal (Hantverkargatan 3D).

Digitala signaturer

Detta dokument har signerats digitalt av följande personer

Namn	Datum
PER GUSTAV,FRIDOLIN	2020-02-04
Sara Emilia Ingemarsdotter,Bjuggren	2020-02-04